

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-ben

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1994.
MÁRCIUS

CXXIX. évfolyam

A tartalomból

*Tartamosság, többcélúság,
természetszerűség*
65. oldal

*A köztudat nehezen tűri
– sőt néha nem is ismeri –
az üzemtervi kötelezettség fogalmát*
67. oldal

*Az állami tulajdonú erdők kezelésére
pályázat útján lehet jelentkezni*
69. oldal

Az erdő embereltartó képessége
70. oldal

*A vadászati törvényalkotás
elkészítéséről*
82. oldal

Erdészeti Lapok
Az Országos Erdészeti Egyesület
folyóirata
CXXIX. évfolyam 3. szám
(1994. március)
HU ISSN 1215-0398

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság. **Tagjai:** Agócs József, Apatóczy István, dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Bolla Sándor, dr. Bondor Antal, Bús Mária, Gencsi Zoltán, dr. Gőbölös Antal, Gyöngyössi Péter, dr. Kárpáti László, Kertész József, Kovács Gábor, ifj. Páll Miklós, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Rakk Tamás, Sántha Antal dr. Sonnevend Imre, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla, Wisnovszky Károly.

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.

Telefon: 201-7737

Fax: 201-7737

Felelős kiadó: dr. Lelkes Lajos

Kiadóhivatal: 1165 Budapest,
Koronafürt u. 44.

Telefon: 183-6575

Nyomdai munkák: Pilisi Állami Parkerdőgazdaság nyomdaüzeme, Budakeszi. Felelős vezető: Borsi Rudolfné
A kézirat lezárva: 1994. február 20.

Terjeszti: a Magyar Posta. Elfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII., Lehel u. 10/a. — 1900 — közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára: 30,- Ft. Előfizetés fél évre: 180,- Ft, egész évre: 360,- Ft. Megjelenik havonta. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, 1389 Budapest, Pf.: 149.
 Az évi előfizetés ára: 10 USD.

СОДЕРЖАНИЕ

<i>P. Telegdy:</i> Лесные вопросы и частные леса.....	65
<i>K. Rédei:</i> Тополь белый на песках между речья Дунай и Тисса.....	72
<i>T. Szemeréy - Dr. Traser:</i> Влияние известкования почвы на фауну.....	75
<i>II. Szodfridt:</i> Предложения к анализу лесных условий мониторинга.....	77

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

<i>Telegdy Pál:</i> A fenntartható erdészet kérdései a magánerdő-gazdálkodásban	65
<i>Kádár Zoltán:</i> Magánerdő – luciferi szemszögből	67
Petíció az állami erdők fennmaradásáért	67

TÁJÍ ERDŐGAZDÁLKODÁS

Börzsöny	70
<i>Pápai Gábor:</i> Az erdő embereltartó képessége	70

ERDÉSZETI KUTATÁS

<i>Dr. Rédei Károly:</i> A fehér nyár természetének fejlesztési lehetőségei a Duna-Tisza közti homokháton	72
<i>Szemeréy Tamásné - dr. Traser György:</i> A meszezés hatása a talajfaunára	75
<i>Dr. Szodfridt István:</i> Kiegészítő javaslat az erdészeti termőhely-értékeléshez	77
<i>Dr. Páll Miklós:</i> Mérjük! – hozzászólás a klímaváltozás témaköréhez	78
<i>Dr. Várhelyi István:</i> Az MTA-VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság hároméves munkájáról	79

A HÓNAP KÉRDÉSE

<i>Spiegl János:</i> Magánterület, belépni tilos?	80
---	----

TERMÉSZETVÉDELEM

<i>Dr. Bartha Dénes:</i> Alig ismert fajajaink II.	81
--	----

VADGAZDÁLKODÁS – VADÁSZAT

<i>Varga Béla:</i> A vadászati törvényalkotás előkészítéséről	82
<i>Detrich Miklós:</i> Erdő és törvénykezés	85

ERDŐKERÜLŐBEN

<i>Itajdú István:</i> Száz éve történi	87
<i>Tokody Mihály:</i> Az erdész és egyenruhája	88
<i>Molnár György:</i> Látogatóban Kárpátalján	89

KÖNYVESPOLC

EGYESÜLETI HÍREK

INHALT

<i>Telegdy, P.:</i> Fragen der Forsten und der Privatwald	65
<i>Dr. Rédei, K.:</i> Weisspappel (P.alba) an den Sandböden zwischen Duna und Tisza	72
<i>Frau Szemeréy, T. - Dr. Traser, Gy.:</i> Einfluss der Kalkung an die Bodenfauna	75
<i>Dr. Szodfridt, I.:</i> Ratschlag zur Ergänzung der forstlichen Standortserwermtung	77

CONTENTS

<i>Telegdy, P.:</i> Forestry questions and private forests	65
<i>Rédei, K.:</i> Populus alba on sandy soils in the area between Danube and Tisza	72
<i>Szemeréy, T. - Traser, Gy.:</i> Effects of liming on the soil fauna	75
<i>Szodfridt, I.:</i> Further additions for forest sites evaluating	77

TELEGDY PÁL

A fenntartható erdészet kérdései a magánerdő-gazdálkodásban

A múlt rendszerben szokás volt a hármas kritériumrendszerek felállítására. Ebből szakmánk sem tudott szabadulni és megfogalmazódott az erdőekkel kapcsolatos három „T” követelményrendszer:

- Tartamosság
- Többcélság
- Természetszerűség

Röviden ezekről a fogalmakról:

TARTAMOSSÁG: az erdő hozamaiból hosszú távon képes legyen magát fenntartani. Ehhez a fogalomkörhöz tartozik a még fenntartható erdészet, erdőgazdálkodás fogalma és részben az őserdő is, amennyiben elfogadjuk azt a feltevést, hogy az erdő, ha nem történelmi emberi beavatkozás, képes önmagát fenntartani. Természetesen a tartamosság úgy értendő, hogy maga az erdőterület is változatlanul fennmarad.

TÖBBCELŰSÉG: az erdő nem csak fatermelés céljára szolgál, hanem része a tájnak, oxigént termel, az emberi pihenés, felüdülés helye, az élőlények megszámlálhatatlan sokaságának élőhelye stb.; lásd erdők hármas funkciója. Mindebből fakadóan az erdő közkinccs.

TERMÉSZETSZERŰSÉG: az egyik legvitatottabb fogalomkör, egyesek az emberi beavatkozástól mentesen kialakult, kialakuló erdőket veszik ide, mások a kizárólag őshonos fajokból álló erdőket, míg a mérsékeltterebek a termőhelynek megfelelő, a fajokban gazdag erdőállományokat is elfogadják, és az lehet akár telepített is. A természetesség követelményének érvényesülnie kell az erdő kezelési módjában is. Ezen a téren is folyik a vita, van aki azt mondja, bármiféle kezelés vétség a természet ellen, míg a mérsékeltterebek a természetesség közeli, a természetes folyamatokat elősegítő beavatkozást elfogadják, sőt szükségesnek is tartják.

Miközben a fent említett három „T” megvalósításának útjairól folyik a vita, egyre szélesebb körű egyetértést mutatkozik a szakmai és a közsajtóban, a különféle szakmai és környezetvédel-

mi összjöveteleken abban, hogy az erdők magánkézbe kerülése, illetve a közösségi tulajdonból való kikerülése a lehető legnagyobb mértékben veszélyeztetni mindhárom követelmény teljesülését, sőt magát az erdőt is, mert a privatizációval megindult az erdők mértéktelen kirablása. Így a magánerdő-gazdálkodás el sem juthat a fenntartható erdészet problémaköréig.

Vizsgáljuk meg, igaz-e és milyen mértékben, és ha igaz, kell-e, lehet-e orvosolni a magántulajdonú erdők tartamosságának, többcélságának és természetességének veszélyeztetését?

Megítélésem szerint a magánerdő-tulajdonosok – függetlenül az erre kényszerítő törvénykezéstől – vagy saját maguk igyekeznek megoldani erdő-gazdálkodásukat, vagy e célból kisebb-nagyobb csoportosulásokat hoznak létre. Ez utóbbinál termőhelyről, fajfaj- és korosztályviszonyokról függően, de hozzávetőlegesen 1000 ha erdőterületen már elérhető, hogy az erdő hozamai úgy fedezzék a fenntartásuk költségeit, hogy az erdővagyon az értékét hosszú távon megőrizze. Itt a tartamosság nincs veszélyben. Erre leginkább a volt termelőszövetkezetek tagi részarányú erdeiben, a volt állami gazdasági erdőekben, valamint ott lesz lehetőség, ahol nem a szórványerdők kerültek kárpótlási kijelölésre. Ezekben megfelelő hozamszabályozású hagyományos üzemtervek alapján folyhat a gazdálkodás.

Arra lehet számítani, hogy kezdetben ez lesz a legkevésbé és sokkal több lesz az az akár társult, akár nem társult erdőbirtok, ahol a hozamok fedezik ugyan a költségeket, de olyan hosszú ciklikussággal, ami finanszírozási gondokat okozhat. Szaktársaim túlnyomó többségének jelenleg az a véleménye, hogy ez az erdők túlhasználatához vezet, és ha a túlhasználat sem hoz kellő eredményt, a magánerdőbirtokok egyszerűen fel fog hagyni az erdőgazdálkodással. Az én feltevésem az, hogy a valódi tulajdonos nem

igyekszik a vagyonát sem felélni, sem tönkretenni és általában semmi nem is kényszeríti erre. Sőt „eléggé el nem ítélték módon” mindent elkövet a vagyon megőrzése és gyarapítása érdekében. Az igaz, hogy ha pénzre lesz szüksége és máshonnan nem jut, az erdejét is feláldozhatja, csak nem úgy, hogy az arra még meg nem érett faállományt levágja, hanem például elad belőle egy darabot. A másik jellegzetessége a magánerdő-tulajdonosnak az, hogy általában nem az erdővagyonra az egyetlen, sőt nem is a fő megélhetési forrása. Városi ember hobbi, vagyonmegőrzés és presztízs céljából szerez erdőbirtokot, és ezért szívesen áldoz is rá, a gazdálkodó pedig hosszú mezőgazdasági termeléséből finanszírozza az erdővagyonával kapcsolatos költségeit és majd ha beért az erdeje, abból fogja fedezni ciklikusan jelentkező nagyobb kiadásait. Ezért nem csak hogy nem látom veszélyben a tartamosságot, hanem az a véleményem, hogy különösebb hozamszabályozásra sincs szükség ezekben az erdőekben, hanem elegendő egy egyszerűsített üzemterv, ami a szükséges munkálatok megfelelő időhatárok közötti elvégzését írja elő.

Többcélság: számtalan fórumon hallottam szakmánk jeles képviselőitől, hogy a magánerdőket kerítések, szögessdrótok kusza szövevénye fogja csúfítani, kivonva azokat a pihenni, felüdülni vágyó társadalom rendelkezésére álló területekből. Valamelyik héttalapon elvadult viszonyok címmel fotó jelent meg, amely egy fát ábrázol, rajta tábla: Magánterület, vadászni tilos. Mindezeket érvként használják az erdők privatizációja ellen. Nézzük ezért meg, milyen mértékben veszélyeztetni, illetve korlátozza a többcélságot a magánerdő-tulajdonos.

Az erdő változatlanul része marad a tájnak, oxigént is fog termelni és életterületül fog szolgálni számtalan élőlénynek, függetlenül attól, hogy ki a tulajdonosa. A gépkocsiforgalmat, táborozást, tűzrakást, ha érdekei úgy kívánják, az állami erdőben is korlátoz-

za az erdő kezelője. A kerítések szövevénye ma az állami erdőket hálózza be a vadkár elhárítása miatt, a magántulajdonosnak valószínűleg nem lesz anyagi lehetősége kerítések kilométereinél építésére. Azt igen természetesnek tartom, hogy a tulajdonos számot tart a különféle mellékhasznvételek bevételeire is és ezért azt mások számára korlátozza. A vadászat pedig minden normális berendezkedésű társadalomban a földterülethez tartozó jog, amit persze törvény szabályoz. Azt pedig kifejezetten csak üdvözölni lehet, hogy az érdeinkben ma folyó lopás, szmétrakás, gyújtogatás és a primitív vandalizmus egyéb megnyilvánulásai legalább a magántulajdonú erdőkben feltehetően korlátozva lesznek. Mindezek alapján úgy gondolom, hogy az erdők többcélságát semmiféle veszély nem fenyegeti a magán-erdő-gazdálkodás részéről. Éppen ezért az a véleményem, hogy a magán-erdő-tulajdonos érdeke fenntartásával éppen úgy közcélú tevékenységet végez, mint az állami erdőt kezelő szervezetek, és ezt a társadalom neki valamilyen formában honorálni tartozik.

Természetszerűség: úgy gondolom, ez az egyetlen a három követelményből, ami a dolgok jelenlegi állása szerint veszélyben van. No nem azért, mert erdők magánkézbe kerülnek, hanem azért, mert a hivatásos (ami nem

teljesen azonos a hivatossal) erdész-propaganda akkora hadjáratot indított az erdők magánkézbe kerülése ellen, ami már-már elvadátni látszik az új magántulajdonosokat attól, hogy erdőkben zöldruhás embert szívesen lássanak. Márpedig a természetszerű, természetközeli erdőgazdálkodás folytatásához elmélyült szakmai ismeretekre van szükség, a **szakember operatív közreműködése nélkülözhetetlen.** A jelenlegi helyzetben azok a szakemberek is bizalmatlansággal találkoznak, akik veték a bátorságot segítséget nyújtani az erdőtulajdonosnak. Pedig ha nem sikerül meggyőznünk a magán-erdő-tulajdonost, hogy erdővagyonra akkor válik igazán kincssé az ő számára is, ha kezeléséhez igénybe veszi az erdészeti szakemberek tudását, akkor nem lesz olyan törvény, ami erre kényszerítheti.

Osszefoglalva az a véleményem, hogy az erdőkkel kapcsolatban felállított hármas követelményrendszer egyik eleme sem kerül fokozottabban veszélybe azáltal, hogy a tulajdonviszonyokban változás történik.

Ami ezek után a fenntartható erdészeti kérdést illeti, nyilvánvaló, hogy azt másképp kell a magántulajdonú erdőknél értelmezni, mert a magán-erdő tulajdonosa egyáltalán nem biztos, hogy erdészeti fog fenntartani. Vélhetőleg csak abban az esetben teszi ezt meg, ha neki vagy társult erdőtulajdo-

nos társainak erdőbirtoka ezt minden más megoldással szemben gazdaságilag előnyösebbé teszi számára. Az sem utolsó kérdés, hogy lesz-e egyáltalán pénze állandó erdészeti személyzetet, netán eszközöket, irodát stb. fenntartani, ha nem, akkor nemhogy erdészeti, de független erdészeti szakembert sem fog alkalmazni, hanem maga lát erdészeti ügyeinek intézéséhez, az erdészeti munkálatok elvégzéséhez. Remélhetőleg ezekhez azért igénybe vesz majd erdészeti szaktanácsadást. Így a fenntartható erdészeti kérdése arra korlátozódik, hogy meg tudja-e majd fizetni az állandó szaktanácsadás díját, vagy abban is csak eseti megbízásokra korlátozódik. Ebben igen nagy segítséget jelent számára a szaktanácsadási díj 40-60%-os állami támogatása, és további segítség volna, ha akár e szaklap hasábjain megjelenne a Szaktanácsadói Névjegyzékbe már felvett erdészeti szaktanácsadók listája. Tovább segítené a helyzetet, ha a támogatást a szaktanácsadó igényelhetné vissza és a megbízónak már csak a támogatásan felüli összeget kellene kiadnia.

Befejezésül még csak annyit: fentiek természetesen a magán-erdő gazdáira vonatkoztattam és nem azokra, akik nyereszkeresési céllal tetek szert erdőre.

Ez utóbbiak között-mögött sajnos a legtöbb esetben meg lehet találni az erdészeti szakembert, akit igen könnyű összetéveszteni a szakmai vállalkozóval.

Azt, hogy érdeinket ne fenyegetse a tartamosság, a többcélság és a természetszerűség megvalósítása iránti igény hiánya, csak rendezett tulajdonviszonyok között lehetséges és ez sajnos még korántsem áll fenn. Ezért a legfontosabb most az, hogy az új tulajdonos a lehető leghamarabb birtokba vehesse tulajdonát és ennek megtörténi a régi becsülettel lássa el az azzal a tulajdonnal szembeni kötelezettségeit.

És még valamit ajánlok szíves figyelmükbe: ha csak valami újraállamosítás vagy a mezőgazdaság szocialista újjászervezése be nem következik, hazánk jövőbeli erdőtelepítési túlnyomó többségben magántulajdonúak lesznek. Az pedig, hogy minél több erdőt telepítsünk, mindannyiunk érdeke.

Kemény érdekütközések a Magas-Tátráért

Ennek a rendkívül értékes tájnak nemzeti parkként való hasznosítására vonatkozóan az első rendtartást cseh és lengyel tudósok az úgynevezett krakkói megállapodásban még 1924-ben foglalták össze. Ez a megállapodás 1949-ben, a Tatrai Nemzeti Park létrehozásáról szóló törvényben nyert szentesítést. A törvényben a Yellowstone Nemzeti Park teljes természetvédelmére irányuló elképzeléseket a kommunista hatalomátvétel után kompromisszumú hígították fel. A parkban üdülőhelyek, sport- és turisztésmények felállítását tették lehetővé. Ezek a tevékenységek erősen bonyolították a helyzetet és kérdésessé tették az érdekek rangsorolását. Különösen kényessé vált a helyzet a „Magas-Tatrai Téli Olimpiai Játékok” alapítványban a környező községek erdőbirtokosai részéről megnyilvánuló üzleti hasznosítási szándék miatt. Most javaslat készült a Bajor-erdő mintájára nemcsak a Magas-Tátrára, hanem Szlovákia további négy nemzeti parkjára vonatkozóan is.

(ÖFZ 1994. 1. Ref.: Jérôme R.)

KÁDÁR ZOLTÁN

Magánerdő – luciferi szemszögből

Szakmánk jelenlegi legnagyobb kérdése az erdők „magánosítása”. Félve erdőinket, igen sok érvet hozunk fel a folyamat visszasságai ellen. Nem ez-ze szeretnék foglalkozni, hanem – clajtszva a gondolattal – a magántulajdonos szemszögéből vizsgálom a témát (bár nem vagyok magánerdő-tulajdonos). A közvetett tulajdon – részvény, üzletrész – másként működik, vizsgálódásom nem erre szól. Induljunk ki a tulajdon fogalmából.

TULAJDON = RENDELKEZÉSI JOG

Legjellegzetesebb sajátága ez a tulajdonnak. A modern társadalmak korlátozni szokták, ez nem jelent újdonságot az erdőtulajdonosnak sem. Tudja, hogy ha például építési telke van, akkor arra csak az engedélyezett formában építhet.

Az is igaz viszont, hogy minél nagyobb a korlátozás, annál kisebb a rendelkezési jog, és általában a tulajdon értéke is. Maradva az építőipari példánál, a beépítési útalommal terhelt telek lényegében forgalomképtelen, mert felcuc a rendelkezési jog gyakorlatilag kizárt.

Emiatt vigyázni kell arra, hogy milyen erdőket adunk magánkézbe. Minél több a korlátozás, annál kisebb a reális forgalmi érték. Ha ennek ellenére magánosítjuk erdeinket, tudomásul kell vennünk, hogy az új tulajdonos elemi érdeke a korlátok jogszerű vagy jogon kívüli eszközökkel történő leépítése. Ahol ez veszélyes, ott inkább maradjon közkezelésben az erdő.

Vonatkozik ez arra az esetre is, ha valamilyen további korlátozás a *belát-ható jövőben* lép be, és ma még nem érvényes. A korlátozás mértékére visszatérve tulajdonosunk tudomásul veszi, hogy például az egy tagban lévő erdőt közösen kell kezelni, de ha annál lényegesen több a korlát, nem biztos, hogy konfliktusmentes a helyzet. A köztudat nehezen tűri – sőt néha nem is isméri – az üzemtervi kötelezettség fogalmát.

Jelenleg az egyik fő gond az, hogy hamarabb születik tulajdon a kárpótlás

és tagi részarány-osztás folyamán, mint ahogy a működtetésre és kezelés-re vonatkozó – korszerű – szabályok kialakultak volna.

Azzal áztatjuk a tulajdonost, hogy a telckkönyvi bejegyzés csak akkor történik meg, amikor a jelenlegi – vagy még meg sem jelent – jogszabályi kereteknek megfelelő kezelési formába belép.

Ezzel szemben a tulajdonjog a vásárláskor (licitáláskor) képződik, és automatikusan az akkor nem létező korlátozások nem vonatkoznak rá. Ha

utólag lép be korlát, akkor az módosítja a tulajdonos korábbi rendelkezési jogát. Ha pedig az az utólagos módosítás a tulajdon lényeges értékvesztésével jár, akkor kompenzáció is jár érte.

Következésképpen az ezután meghozandó jogi szabályozás csak annak hatálybalépte utáni birtokszerzésre érvényesül, visszamenőleges hatályt is csak igen komoly anyagi ráfordítással lehet(ne) érvényesíteni. Nem valószínű, hogy erre és most lesz pénz. Ha pedig nem lesz, akkor keuds irányítás lép be; azaz lesz törvény hatálybalépte

Petíció az állami erdők fennmaradásáért

A petíciót aláíró társadalmi szervezetek, látva a hazai erdők tulajdonosi és használati rendjének átalakítására tett eddigi lépéseket, felhívják a törvényhozók figyelmét az állami erdők jelentős arányban való megőrzésére.

A gazdasági fejlődés és ennek következtében a Föld környezeti állapotában beállt változások miatt a természetvédelem az egész világon felértékelődött. A természetvédelem jelentős mértékben állami feladat marad a jövőben is, mert a természeti erőforrások megőrzése állami területeken garantálható legeredményesebben. Az erdők funkciói közül – a fatermesztés mellett – előtérbe került azok humán közszolgáltató, környezet- és természetvédelmi szerepe. Ezek az igények a jövőben a társadalom részéről egyre erősebben fogalmazódnak meg.

Ahhoz, hogy a hazai erdők a fenti céloknak megfelelőjenek, az állami erdőterületek kiterjedését minimálisan 1 millió hektár területen kell fenntartani.

Az állami erdőterületek további megőrzésével kapcsolatban a következő szempontoknak kell érvényt szerezni:

- az egy tömbben lévő természetstzerű erdők állami tulajdonának megtartása;
- az ártéri erdők felparcellázásának, és ültetvényé alakításának megakadályozása;
- az ökológiai folyosóként funkcionáló, illetve különleges természeti, kultúrtörténeti értéket övező erdőrészek állami tulajdonának megtartása addig a határig, ameddig a védendő értékek megőrzése azt szükségessé teszi.

A fentiek megvalósítása érdekében a Kormány akadályozzon meg minden, a kárpótláson kívüli erdőprivatizációt, az Országgyűlés pedig törvényben garantálja az állami erdők megőrzését.

A szaktárca a KTM-mel közösen készíti el a kor követelményeinek megfelelő, új erdőkonceptiót.

Budapest, 1994. február 14.

(Aláírók: Emisszió Természetvédelmi Egyesület; Életfu Környezetvédő Szövetség; FÖK – Ültess fát utódainknak; Göncöl Alapítvány; Környezetgazdász Kör; Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület; Reflex Környezetvédő Egyesület; WWF; Ipoly Környezetvédelmi és Kulturális Ümő)

előtti szabály, és törvény hatálybalépte utáni szabály. Mivel az erdő több évtizedes forgója, csinos kis káosz keletkezhet ebből.

Ezt el lehetne kerülni azzal, hogy nem változtatunk a jelenlegi szabályokon, csak a meglévőket hajtjuk be következetesen. Ekkor viszont nem lesz elég eszközünk az okszerű kezelésre és ne is álltassuk magunkat azzal, hogy a jó jogszabály hiánya miatt nincs még itt a Kánaán.

A TULAJDON: JÖVEDELEM FORRÁSA

Ér ad értelmet a tulajdonnak.

A rendelkezési jogot érintő korlátozások növekedése általában a tulajdon értékének csökkenésével jár. Ugyanígy elmondható ez a tulajdonból származó jövedelemre is, hiszen a tulajdon értéke az abból húzott jövedelemmel arányos. De más tényezők is hatnak erre a folyamatra.

A magántulajdon egy fontos dologban különbözik a közösségi tulajdontól: nem tűri a tartós veszteséget. Tudomásul veszi, ha kicsi a jövedelem; nem örül, ha nincs jövedelme; *de nem fizet*, ha a tevékenység veszteséges.

Az erdőgazdálkodás ciklikus a jövedelemteremtő képességet tekintve. Ez akkor is igaz, ha egyes fázisait különböző pénzügyi alapokkal mesterségesen finanszírozzuk, és ezzel a terheket időben szétöljük.

Az erdő kezelése, őrzése is pénzbe kerül, még úgy is, ha nem saját szerkezettel, hanem vásárolt szolgáltatással oldják meg. Nagyobb erdőterület esetén van esély arra, hogy a változatos faj- és korösszetétel folyamatos bevételt termeljen. Tekintve erreink jelenlegi helyzetét és a makrogazdasági összefüggéseket – ez egy nagyobb gazdasági egységnek sem mindig sikerül.

Az viszont teljesen valószínű, hogy az erdő kitermeléskor jelentősebb jövedelmet hoz, azután pedig folyamatosan ráfizést. Ez a tendencia az elhagyás, a kezeletlen erdők felé sodorja a magántulajdonost.

Ez sok kérdést felvet. Először is azt, hogy fel kell-e minden erdőt újítani? Hegy- és dombvidéken naiv és költői a kérdés, de az Alföldön – sajnos – nem az. Az alföldfásítás szép és tiszteltetreméltó statisztikai mögött nem

mindig az erdő okszerű gazdálkodási szempontjai húzódnak meg. Alapjában véve kétfajta erdővel lehet gond: a nagyüzemileg nem művelhető területeken telepített erdőkkel és a mezőgazdasáigal nem hasznosítható területeken ültetett erdőkkel.

Az elsőnél topográfiai okból maradtak olyan területek, amelyek a nagytáblás művelésből kiszorultak. Ma már hol van a nagy tábla? Lehet 5–10 hektáron is intenzív gazdálkodást folytatni, és akkor, amikor az ilyen földön bármilyen mezőgazdasági kultúra megél, a tulajdonos az erdő után inkább a rövid ciklusú termelést választja, nem az egyébként bizonytalan új erdőtelepítést.

Van-e logikus érvünk ellene? Az, hogy az erdő oxigént termel, nem elég, mert a kukorica is azt teszi.

Másik fajta a mezőgazdasáigal nem hasznosítható területek köre. Ezek termőképessége – erdő számára is – igen alacsony. A művelési kötelezettség miatt ezekre mégis célszerűbb volt valamilyen erdőt telepíteni.

Ha pl. homoktalajról van szó, akkor még elmegy a véderdő fogalom, de ha nincs mit védeni – a felület csak azért van, hogy ne legyen lyuk a helyén –, ott kérdés, hogy érdemes-e az erdőt fenntartani. A még rajta lévő állomány úgy ahogy fedezi a kitermelés költségét, de az biztos, hogy az újratelepítés és több évtizedes ápolási műveletek ráfordítását az erdő soha nem termeli meg.

A magántulajdonos ezt a ráfizetést biztosan nem vállalja. Célszerű-e ezt a költségvetésre terhelni? Meggondolandó. A nagy távú agrár- és erdőpolitika szerint csökkennie kell a mezőgazdasáigal művelt területnek és növekednie az erdőnek. Egyelőre ez nem a magántulajdonos alapvető gondja és mozgatója. Érdekrendszerre másképpen programozott.

A TULAJDON: „KINCSEKÉPZÉS” ESZKÖZE

Az ingatlan – függetlenül a hozamától – a nagyon megtestesítője, és mártóan alkalmas arra, hogy a rendelkezésre álló anyagi forrást ingatlanba fektetve, később pedig értékesítve – nagyobb profittal tegyünk szert, mint ha más gazdasági ágba fektetnénk. Ezt

elősegíti az a közgazdasági folyamat is, hogy stagnáló vagy visszafejlődő gazdaságban az ingatlanárak szerények, fellendülés esetén pedig értékük a kamatos kamat értékénél nagyobb mértékben nő.

Nem tagadható, hogy van ilyen tendencia az erdőnél is, főleg olyan területeken, ahol a fekvés miatt később más irányú hasznosítás (telekalakítás, várható kisajátítás) esélye áll fenn. Ez természetes folyamat, ellene nem lehet – és nem is érdemes – tenni, mert az ilyen területek az összes erdőterülethez viszonyítva elenyészőek, és a folyamat önmagában független a korábbi vagy jelenlegi tulajdonviszonytól.

A kérdés azért érdekes, mert ha ilyen erdő kerül magánkézbe, akkor a tulajdonos számára ténylegesen mindegy, hogy erdeje van-e vagy kopár szikje, ugyanis nem törődik vele. Nehéz megkövetelni tőle az okszerű erdőgazdálkodást, különösen ha az nem jövedelmet hoz, hanem folyamatos ráfordítást követel. Dotálni pedig illetlen dolog lenne az ilyen tulajdonost, ha – belátható időn belül – a terület használati módjának változása számára tisztességes vagy extraprofitot szállít.

ÖSSZEFOGLALVA

A magánosítástól nem kell félni, de teljesen más módszereket kíván az irányítástól és a felügyeletől. Eddigi felügyeleti rendszerünk – valljuk be – nem volt soha költségérzékeny. A magánerdő pedig az.

Az erdőre nem vonatkozik a magánosítás általános célja: a nevesített tulajdonos jobb, mint az érdektelen közösségi.

A nevesített tulajdonos csak akkor jobb, ha szemlélete és – nem utolsósorban – érdekrendszere a rövid távú haszon helyett az erdő teljes biológiai ciklusára kiterjed.

És ehhez nem elég csak rendeletet adni a kezébe.

Sokkal rugalmasabban kell közelelni az erdőhöz és a tulajdonosához is. Szélesebb skálájú eszközrendszert kell kidolgozni – ebbe annak az erdnek szemléletnek is bele kell férni, hogy ami eddig erdő volt, nem biztos, hogy később is annak kell maradnia. De ahol annak kell maradnia, azt nem lehet a tulajdonos ellenére erdőnek megtartani.

Államtitkári sajtótájékoztató

Elkészült az erdőbirtokosságról szóló törvénytervezet. Javaslatként terjesztette a miniszter a T. Ház elé. Erről szóló sajtótájékoztatójában *Raskó György* földművelésügyi államtitkár február végén előjárdóban ismertette a kárpótlási eljárás során eddig rendezett árverések eredményét. Beszámolója szerint 260 ezernyi új erdőtulajdonos jutott átlagosan 1,7 ha kiterjedésű erdőhöz. Egy aranykorona átlagosan 600 forintot ért. Így előfordulhatott, hogy valaki 5–6 ezer forintért több 100 ezer forint értékű erdőhöz jutott. Március 10-ig további félmillió aranykoronányi 100 ezer ha erdőterület kijelölése szükséges a kárpótlási jegyek árfolyamának tartása érdekében és a hó végével végleg lezárulnak a kijelölések.

A kárpótlás megtörténte után 900 ezer hektárnyi erdő marad állami tulajdonban kincstári vagyonként. Ennek kezelésére pályázat útján lehet jelentkezni. Ezen az úton nyerhetik el a gazdálkodás jogát az eddig alakult részvénytársaságok is.

Az erdőbirtokosságról szóló törvénytervezet ismertetését azzal vezette be, hogy a javaslat a szakmával – az Erdészeti Hivatallal, az Országos Erdészeti Egyesülettel – folytatott

rendkívül heves csaták útján, demokratikus úton jött létre. Fél évig kellett az erdész-lobbit simogatni a piacgazdálkodási szemlélet elfogadásához. A javaslat lehetőségét ad minden tulajdonosnak az egyéni gazdálkodáshoz, de közgazdasági eszközökkel igyekeznek az apró területeken okszerűen nem folytatható erdőgazdálkodást társulásokba tömöríteni. A társulás nem kötelező, de két egyén már társulást alakíthat ki. A társulásban a részvétel területarányos. Egyéni gazdálkodás esetében a terület kimérésének költsége az egyént terheli, kötelezettséget kell azonban vállalnia, hogy öt éven belül tulajdonát el nem adhatja, művelési ágát meg nem változtatja.

Végül megnyugtati igyekezett a szakmát az államtitkár, hogy megalapozatlan a szakemberek állásfélése, mert az alakuló erdőbirtokosságok szívesen fogják alkalmazni a piacgazdaság szemléletű jó szakmabelieket. Elismerete ugyanakkor, hogy az erdőgazdálkodás ma általában nehéz helyzetben van. Megoldatlan az erdő közjóléti funkcióinak ellenszolgáltatása, de ennek fontosságáról az erdészeknek kell a parlamentet meggyőznie.

Jérôme René

A *Heterobasidion* károsító hatása és az oxigénellátottság

Hazánk erdeifenyveseinek egyik legveszedelmesebb károsítója az erdeifenyő-gyökértapló. A tőlünk nyugatra fekvő országokban azonban a lucfenyőn is első számú kártevő. Ezért érdemes figyelniük arra a közlésre, amely szerint a gomba ligninbontó hatása igen erősen függ oxigénellátottságától. Ha ez kedvezőtlen, fejlődése és ezzel károsító tevékenysége is csökken. Ha tehát ezzel a károsítóval foglalkozunk, érdemes vizsgálatainkat ilyen irányban is szélesíteni.

(Forrás: Allg. Forst-und Jagdztg. 1993. 11. sz.)

Kovácsné dr. Ligetfalusi Ildikó)

„Nemcsak az éger, hanem a nyír és az akác is...” („Nicht nur Erle, auch Birke und Robinie“) címmel az Ausztriában kevésbé ismert fafajok faipari sajátosságairól tartottak országos konferenciát 1993. november 3-án a módlingi Műszaki Főiskolán. Az elhangzott hét előadás közül kettőt a soproni egyetem tanárai – dr. Molnár Sándor és dr. Wittmann Gyula – tartottak az akácfa tulajdonságairól, perspektívájáról és ipari felhasználásáról. Az élenk érdeklődés arra utalt, hogy az osztrák felhasználókat, fakereskedőket is egyre inkább érdeklik – a hagyományos akác termékek (karó, oszlop) mellett – az igényesebb építő- és bútortipari feloldozási lehetőségek.

Molnár S.

ERDÉSZEKET A PARLAMENTBE

Az februári szám 59. oldalán lévő felhívásra érkezett tájékoztatások alapján értesítjük Tisztelt Olvasóinkat, hogy a parlamenti választásokra eddig a következő erdészeket jelölték képviselőnek:

- BOGNÁR MIKLÓS	(MSZP)	Székesfehérvár 2. sz. vk.
- DR. FARKAS LÁSZLÓ	(MIÉP)	Bács-Kiskun m. 8. sz. vk.
- HENTER PÁL	(Konzervatív)	Bács-Kiskun m. 5. sz. vk.
- MAGAS LÁSZLÓ	(MDF)	Sopron
- DR. TARJÁN LÁSZLÓNÉ	(FKgP)	Somogy 2. sz. vk.
- VARGA GYULA	(SzDSz)	Győr-Moson-Sopron m. 6. sz. vk.

Sok sikert!

(Szerk.)

Az ERDÉSZETI LAPOK hirdetési díjai

(alapidj)

Borító 4. oldal (hátsó) színes:

95 000 Ft + ÁFA

fekete-fehér:

50 000 Ft + ÁFA

Borító 3. oldal (belső) színes:

85 000 Ft + ÁFA

fekete-fehér:

40 000 Ft + ÁFA

Belső oldalak:

egész oldal

30 000 Ft + ÁFA

fél oldal:

20 000 Ft + ÁFA

negyed oldal:

15 000 Ft + ÁFA